

Tekninen lautakunta

Esityslista 24.09.2026/Asianro 7

Toimivallan delegointi lautakunnalta viranhaltijalle alueidenkäytölain ja rakentamislain mukaisissa poikkeamis- ja sijoittamis-lupa-asioissa

Esitys

Esitän, että tekninen lautakunta ei päättä delegoida Loviisan kaupungin hallintosäännön 30. §:n kohdissa 23–31 sekä 33–34 olevan teknisen lautakunnan lupamenettelyä koskevaa toimivaltaa kaupunkisuunnittelupäällikölle tai hänen sijaiselleen.

Perustelut

Päätösvallan delegointi on jossain tapauksissa välttämätöntä arjen rutiniasioiden sujuvuuden vuoksi. Loviisan kaupungin hallintosäännön 30. §:n kohdissa 23–31 sekä 33–34 olevan teknisen lautakunnan lupamenettelyä koskevan toimivallan siirtoa kaupunkisuunnittelupäällikölle tai hänen sijaiselleen voidaan pitää hyvin laajana ja merkittävänä. Mikäli delegointi on kuitenkin liian laajaa, kuten tässä tapauksessa, tai kansalaisten yhdenvertaiseen kohteluun liittyvää, se voi heikentää hallinnon laillisuutta, kaventaa kuntalaisten osallistumisoikeutta ja siirtää valtaa demokraattisilta rakenteilta virkamiesko-neistolle. Poikkeuslupiin liittyvissä asioissa on aina kyse myös kansalaisten yhdenvertaisesta kohtelusta. Siten yksittäisestä myönnetystä poikkeusluvasta voi helposti tulla ”ennakkotapaus”, johonka kaikki muutkin voivat vedota. Yhdenmukainen ratkaisukäytäntö tarkoitta sitä, että samanlaisissa tapauksissa on tehtävä samanlaiset päätök-set ja jos viranomainen myöntää poikkeusluvan yhdelle hakijalle tietyillä perusteilla, sen on myönnettävä se myös toiselle hakijalle, jonka olosuhteet ja perustelut ovat identtiset. Viranomainen ei saa käyttää sille annettua harkintavaltaa mielivaltaisesti, vaan poikkeus-luvan myöntämisen tai

epäämisen on aina perustuttava laissa säädettyihin kriteereihin ja objektiivisiin syihin. Siten alueidenkäyttölain ja rakentamislain mukaisia tekniselle lautakunnalle valtuuston delegoimia poikkeamis- ja sijoittamislupa-asioita ei voi yksioikoisesti ja yksi-selitteisesti jaotella vain viranhaltijalle delegoitaviin ”vaikutuksiltaan vähemmän merkittäviin ja vähäisiin” ja lautakunnalle kuuluviin ”merkittävimpiin”. Poikkeuslupiin liittyvät asiat eivät ole niin kiireellisiä, ettei tekninen lautakunta ehtisi kokoontua niitä käsittelemään.

Toimielimen päätösvallan liiallinen delegointi viranhaltijalle aiheuttaa useita hallinnollisia, demokraattisia ja juridisia ongelmia. Vaikka delegoinnilla tavoitellaan usein hallinnon joustavuutta ja tehokkuutta, sen liiallinen käyttö horjuttaa julkisen vallankäytön perusperiaatteita.

Keskeisimmät ongelmat ovat:

1. Demokraattisen kontrollin ja poliittisen vastuun hämärtyminen

- Kansanvaltaisuuden mureneminen: Kunta- tai hyvinvointialueen asukkaat valitsevat luottamushenkilöt (kuten valtuuston tai lautakunnan) edustamaan itseään. Jos valtaa siirretään liikaa viranhaltijoille, tosiasiallinen päätösvalta siirtyy vaaleilla valituilta päättäjiltä ei-vaaleilla valituille virkamiehille.
- Poliittisen vastuun kantaminen vaikeutuu: Toimielin kantaa poliittisen vastuun päätöksistä. Jos viranhaltija tekee suuren osan merkittävistä päätöksistä yksin, vastuu hämärtyy, eikä poliittinen elin voi tehokkaasti ohjata toimintaa.

2. Avoimuuden ja julkisen keskustelun vähentyminen

- Suljetumpi valmistelu: Toimielinten kokoukset (erityisesti valtuustot) ja niiden pöytäkirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, ja asioista käydään avointa poliittista keskustelua. Viranhaltijapäätökset

tehdään virkatyönä, jolloin julkinen esi-tyslista- ja keskusteluvaihe jää kokonaan välistä.

- Vaikeampi seurattavuus: Vaikka viranhaltijapäätöksetkin ovat julkisia, suuren päätösmäärän seuraaminen on kuntalaisille ja medialle huomattavasti raskaampaa kuin yhtenäisten toimielin-kokousten seuraaminen.

3. Oikeusturva- ja muutoksenhakujärjestelmän kuormittuminen

- Viranhaltijan tekemään päätökseen ei yleensä saa hakea muu-tosta suoraan valittamalla hallinto-oikeuteen, vaan siihen on ensin vaadittava oikaisua asianomaiselta toimielimeltä (oikaisu-vaatimus). Liiallinen delegointi lisää kuntalaisten tarvetta tehdä oikaisuvaatimuksia, mikä pidentää asioiden lopullista käsittely-aikaa ja kuormittaa itse toimieliintä takautuvasti.
- Kollektiivisen harkinnan puute: Yksittäinen viranhaltija tekee päätöksen yksin, jolloin monijäsenisen toimeilimen tarjoama monipuolinen, eri näkökulmia painottava harkinta jää puuttu-maan. Tämä lisää virheellisten tai yksipuolisten tulkintojen riskiä.

4. Laillisuusongelmat ja toimivallan rajat

- Liiallinen tai epäselvä delegointi johtaa helposti tilanteisiin, joissa viranhaltija tekee päätöksiä, jotka kuuluisivat juridisesti ylemmälle elimelle.
- Jos toimivaltaa ketjutetaan (delegoitua valtaa siirretään edelleen alemmalle viranhaltijalle), kontrolli siitä, kuka mahtaa käyttää julkista valtaa ja millä perusteella, voi kadota kokonaan.

5. Jääviysriskit

- Kun merkittävät etenkin yksilölle taloudelliset tai yksilöä koskevat poikkeuslupapäätökset henkilöityvät vain yhteen tai muuta-maan

viranhaltijaan, epäasiallisen vaikuttamisen ja esteellisyyksien (jääviys) riski kasvaa verrattuna laajaan luottamushenkilö-elimeen.

Kari Hagfors

Lautakunnan jäsen